

**Tusagassiortunik katersortitsinikkut kommunerujussuassat
taaguutissanik ilisarnaatissaanillu unammisitsinerup
aallartinnera**

**Pressekonference om start af konkurrence til
storkommunenavn og -våben**

Sisimiut Kommune

Maniitsoq Kommune

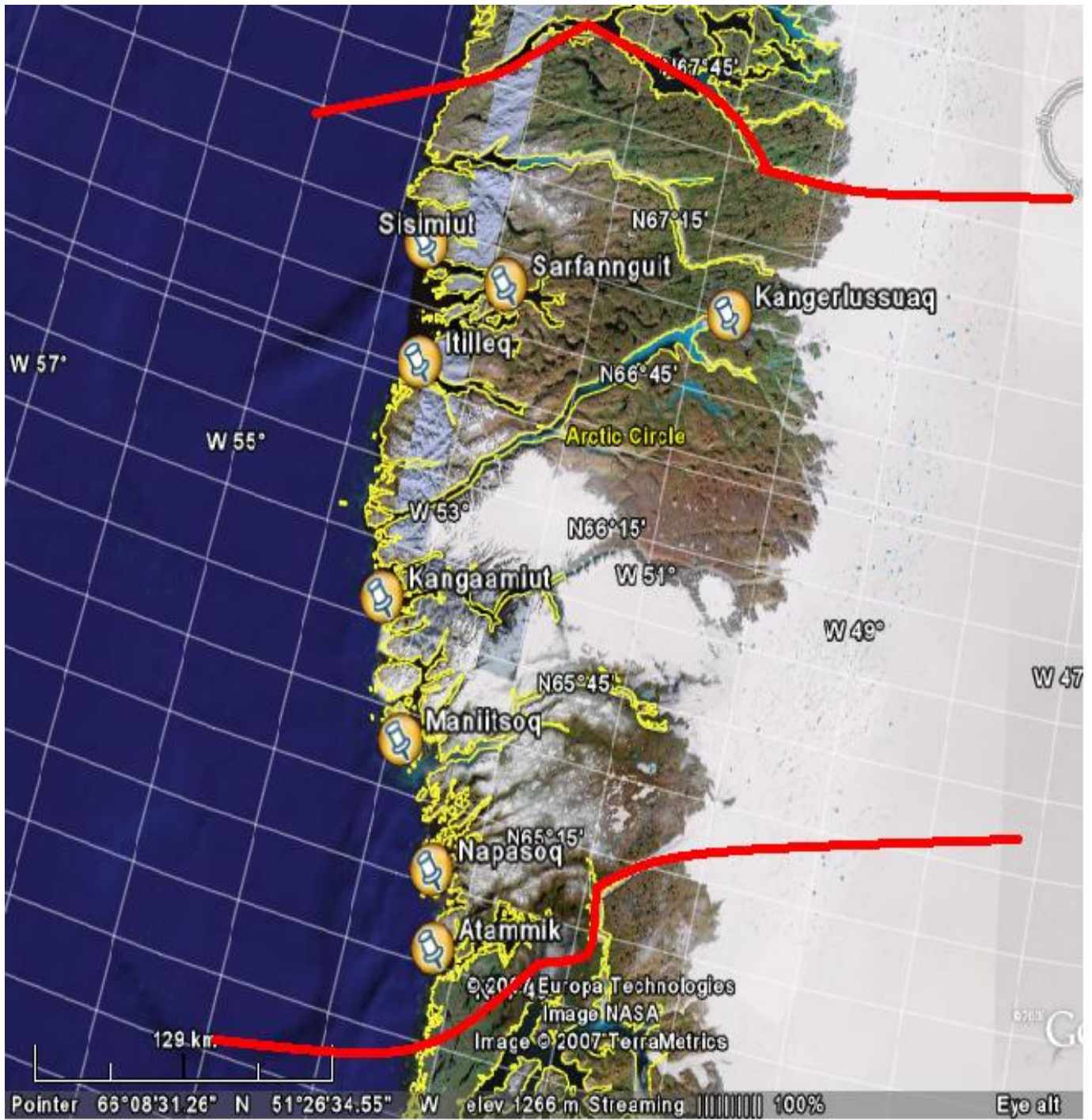
Pingasunngorneq 30. januar 2008, nal. 15:30

Onsdag den 30. januar 2008, kl. 15:30

Hotel Sisimiut

Imarisai / Indholdsfortegnelse

Qeqqani kommunit kommunerujussuassaannut taaguutissaanik ilisarnaatissaanillu unammisitsineq -----	3
Ataatsimuussutsimik misigisimaneq-----	4
Sisimiuni Maniitsumilu oqaluttuarisaaneq ineriartornerlu-----	5
Kommunip atissaanut ilisarnaatissaanullu unamminermi piumasagaatit: -----	5
Unamminerup sivisussusia-----	6
Siunnersuutit ukununnga nassiunneqassapput:-----	6
Kommunerujussuup taaguutissaanut ilisarnaatissaanullu unamminermi naliliinermik ataatsimiititaliaq-----	6
Kommunerujussuup taaguutissaanik ilisarnaatissaanillu tamanut tusarliussineq ----	7
Sisimiut eqqaatalu oqaluttuassartaa-----	8
Maniitsup eqqaatalu oqaluttuassartaa v/Thomas Petrussen-----	11
Maniitsoq ukiuni 225-ini. -----	11
Konkurrence om Midt kommuners storkommunenavn og –våben-----	14
Formål og baggrund -----	14
Fællesskabsfølelse -----	14
Sisimiut og Maniitsoq historie og udvikling-----	15
Vilkår for konkurrencen om kommunenavn og -våben: -----	15
Konkurrencens varighed -----	15
Bedømmelsesudvalg af konkurrencen til storkommunenavn og –våben -----	16
Offentliggørelse af storkommunenavn og –våben -----	16
Sisimiut og omegn historisk del-----	17
Maniitsoq og omegns historiske del v/Thomas Petrussen -----	20
Maniitsoq gennem 225 år. -----	20

Qeqqani kommunit kommunerujussuassaannut taaguutissaanik ilisarnaatissaanillu unammisitsineq

Siunertaq tunuliaqutaalu (Ataatsimuussuseq – kinaassuseq, avammut nittarsaanneq, kiisalu nittarsaanermut naleqartitaq)

Qeqqata kommunerujussuassaannut nutaamik kommunerujussuup taaguuteqalernissaq aammalu ilisarnaateqalernissaa sulissutigisariaqartut ilagaat, kiisalu borgmesterip ujamissaat nutaat pilersinneqartariaqarput. Qeqqani kommunit kattunnissaannut Politikikkut Aqutsisut ukiaagaa 2007 ataatsimiittarnerminni kommunerujussuup atissaa ilisarnaatissaalu unammissutigineqarnissaat suliarisimavaat, taakkulu Ikaarsaariarnermut Ataatsimiititaliamut innersuussassat ilagissavaat, Ikaarsaariarnermut Ataatsimiititaliap maaji 2008-imi sulilinnernerani naammasseriigassatut.

Ataatsimuussutsimik misigisimaneq

Kommunep taaguutaa ilisarnaataalu ataatsimooqatigiinnermut pilersitseqataasarpog, ataatsimuussusermillu misigisimaneq tassaavoq, ataatsimooruteqarnermik qanoq killilittut misigisimaneeraat, Kommunemilu ataatsimoorneq aallaaveqarpoq innuttaasullu qanoq ataatsimuussuseq misigisima-neraat, ataatsimoortut imminnut ungasikkaluarlutik assigiinngiaaraluarlutillu. Ataatsimuussutsikkuttaaq ataatsimoortunut allanut qanoq misigisimaneq aamma pilersinneqartarluni, tassa avataaniittut aallaavigalugit imminut qanoq isigineq.

Sisimiut Maniitsullu kommuniini innuttaasut massakkumut ataatsimoorneq tamarmik immikkut misigisarpaat, tassa kommunitoqqat killeqarfiini kommunep atia/taaguuta ilisarnaataalu atorlugit. Massakkullu ataatsimoornerit tamakku kattunnikkut allatut isikkoqalertussaapput killeqarfiillu akimorlugit. Tamatumuuna ataatsimuussuseq allatut inissimalissaaq, killeqarfiillu nutaat atuutilerlutik. Nagssugtuumiit Atammiup kujaataani Oqummiat tikillugu killeqarfeqalissaaq, tassalu nunap immikkoortuini kommunerujussuassami killeqarferujussuassaq isorartooq.

Kommunitoqqani taakkunani marlunni innuttaasut imminnut tikikulasuusimangillat, taamaasilluni ataatsimuussuseq amigaataasinnaalluni. Tamatumuuna ataatsimuussutsimik misigisimalernissaq ajornakusoorsinnaavoq, taammaattorli unammillernartuussaalluni. Illuatungaasigut ataatsimut taaguut ilisarnaallu inuit nunap immikkoortuiniittut imminnut atanerulernissaannut periarfissaqalersitsissaaq, taamaalilluni ataatsimuussusermik misigisimanermut ikorfartuissalluni, kommune innuttamigut ataatsimut kikkussutsimik ilisarnaatitaarnermikkut.

Kommunep atissaa/taaguutissaalu ataatsimuussutsimik misigisimanikkut pingaaruteqassaaq kommunemilu nutaami taaguutissarput ilisarnaatissarpullu innuttaasut kommunemut tunniusimanisuunissaannut pingaaruteqassalluni, taamaalilluni kommunerujussuup sulii ineriartortuarnissaanut iluaqutaassalluni. Taamaalilluni innuttaasut atissap ilisarnaatissallu innuttaasut ataatsimuussuseqarnerat sunniuteqarfigissavaa.

Sisimiuni Maniitsumilu oqaluttuarisaaneq ineriartornerlu

Unammisitsinermut ilannguneqarput Maniitsumi Sisimiunilu oqaluttuarisaanikkut allaatigisat. Kommunit taakku marluk oqaluttuarisaanerat ineriartorsimanerallu pillugit Politikikkut Aqutsisut isumaqarput kommunerujussuannangornikkut taakku puijuinnarneqassanngitsut, pissutigalugu ullumikkut kommunit taakku killiffigisimasaat isumaqarfigineqarmata tassaasut kinaassutsikkut oqaluttuarisaanikkut ineriartorsimanikkullu ilisarnaatit. Allaatigisat taakku naatsut unammisut qimerluuataarsinnaavaat kommunerujussuassatsinnut isumassarsiorfittut aammalu taaguutissamik ilisarnaatissamillu nassaarniarnermi.

Kommunip atissaanut ilisarnaatissaanullu unamminermi piumasaqaatit:

Unamminermi makkua piumasaqaatit atorneqassapput:

- Kommunerujussuarmut taagutissatut siunnersuut kalaallisuujuusaaq. Nunat allamiutut taaguutit unamminermi siunnersuutit atorneqarsinnaanngillat.
- Kommunerujussuarmut inuit aqqi taagutissatut siunnersuutit atorneqarsinnaanngillat.
- Kommunerujussuarmut taaguutissatut suliffeqarfiit aqqi siunnersuutit atorneqarsinnaanngillat.
- Kommunerujussuarmut uumasut aqqi taagutissatut siunnersuutit atorneqarsinnaanngillat.
- Siunnersuutit kommunit taaguutaannut allanut atuutereersunut kommunit taakku avataaniittunut paarlaattoorneqarsinnaanngillat, taamaattorli kommunit taakku taaguutaat atuutereersut siunnersuutigineqarsinnaapput.
- Kommunip taaguutissaa takivallaassanngilaq, atuaruminartuussallunilu.
- Siunnersuutiteqartussat tassaapput, innuttaasut Kalaallit Nunaanni inuttaassuseqartutut inuit allattorsimaffiannut allattorsimasut taamatullu innuttaasut Kalaallit Nunaata avataani nunassissimasut Maniitsumut Sisimiunullu attuumassuteqartut. Maniitsumut Sisimiunullu attuumassuteqarneq imak paasineqassaaq, tassa kommunit

taakku arlaanni minnerpaamik katillugit ukiut tallimat najugaqar-simaneq.

- Kommunerujussuup ilisarnaatissaanut siunnersuut maanna kommunit taakku marluk ilisarnaataannut ataasiinaatillugu ilisarnaasiortoqarsinnaanngilaq.
- Kommunerujussuup ilisarnaatissaa isikkumigut paasiuminaappallaas-sanngilaq, ajornanngippallu ilisariuminartuussalluni.
- Kommunerujussuup atissaanut ajugaasoq akissarsissaaq **kr. 10.000,-**
- Kommunerujussuup ilisarnaatissaanut ajugaasoq akissarsissaaq **kr. 10.000,-**
- Taagutissamik siunnersuuteqartut assigiippata ajugaallutillu, taava ajugaasunut tamanut 10.000 kr-ini agguarneqassaaq.

Unamminerup sivilissusia

Kommunerujussuup taaguutissaanut ilisarnaatissaanullu unammineq aallartissaaq pisortatigoortumik tusagassiutitigut Hotel Sisimiuni katersortitsinikkut **pingasunngorneq 30. januar 2008, nal. 15:30.**

Kommunerujussuup taguutissaanut ilisarnaatissaanullu unammisitsineq taamaatissaaq, ullorlu tunniussinissamat kingulliussalluni **tallimanngorneq 29. februar 2008, nal. 16.00.**

Siunnersuutit ukununnga nassiunneqassapput:

Sisimiut Kommune
Makkorsip Aqq. 2
Postboks 1014
3911 Sisimiut
Oqarasuaat: 86 40 77
Fax: 86 53 23
sisimiut@sisimiut.gl
www.sisimiut.gl

Maniitsoq Kommune
Kuuttartoq B1077
Box 100
3912 Maniitsoq
Oqarasuaat: 81 78 00
Fax: 81 38 77
manmail@maniitsoq.gl
www.maniitsoq.gl

Kommunerujussuup taaguutissaanut ilisarnaatissaanullu unamminerminaliliinermik ataatsimiititaliaq

Unamminerminaliliinermik Politikkikkut Aqutsisut naliliinermik ataatsimiititaliaavoq ilaasortaralugit Sisimiut Kommuneanni Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq partiilu aningaasaqarnermut ataatsimiititaliamut ilaasortaataitaqanngitsoq aammalu

Maniitsup Kommuneani Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq kiisalu partii aningaasaqarnermut ataatsimiititaliamut ilaasortaataqangitsoq.

Naliliinermi ataatsimiititaliaq kommunerujussuarmut taaguutissatut siunnersuutinik pingasunik aammalu kommunerujussuarmut ilisarnaattissatut siunnersuutinik pingasunik qinersissapput, Ikaarsaariarnermullu Ataatsimiititaliaq taagutissamik ataatsimik aammalu ilisarnaattissatut siunnersuummik ataatsimik qinersissapput.

Kommunerujussuup taaguutissaanik ilisarnaattissaanillu tamanut tusarliussineq

Kommunerujussuup taagutissaanik ilisarnaattissaanillu unummisitsinermi ajugaasunik tusarliussineq pissaaq Ikaarsaariarnermut Ataatsimiititaliap inissititerluni ataatsimeeqqaarnerani maajip aallartinnerani 2008.

Sisimiut eqqaatalu oqaluttuassartaa

Ukioq 2006 Sisimiut illoqarfiannut ukioq nalliuttorsiorfiuvoq. Ukiut 250-it inuit Sisimiut Kommuneata inigisaani ukiuni 4000-ini najugaqarsimanerannut sanilliullugu piffissaq sivikitsuuvoq. Kulturit siulliit nalaanni nunassittarnerup pissusii itsarnisarsiuut assaasarnerisigut taamaallaat ilisimasaqarfigaavut. Tamakku Saqqaq-kulturip aamma Dorset-kulturip nalaanni nunassittarnerit pissusiinut tungasuupput. Kingulliullutilli tikissimasut, Thule-kulturimeersut nunassittariaasiat itsarnisarsiuut assaasarnerinit, allallugit oqaluttuarineqartunit takunnissimasunillu ilisimasaqarfigaavut.

Sisimiut, aallaqqaammut 1756-imi Ukiivimmi pilersinneqarsimavoq (Rif van de Zuyd Bay), Sisimiut avannaani kangerluup Isortup paavani. Aasaq taanna niuertoqarfiup illutassai qeqertami tassani sananeqarput. Niuertut Jørgen Holm Anders Olsenilu niuertoqarfissamik tunngaviliisuupput. Niels Egedep siunnersuutaa malillugu niertoqarfik Holsteinsborgimik atserneqarpoq, ajoqersuiartortitsinermi isumalioqatigiissitat siulittaasuat, greve Johan Ludvig Holstein atsiullugu. Ukioq 1764 niuertoqarfiup Ukiiviup illuutai Sisimiunut nuunneqarput, tassa maannakkut Sisimiut illoqarfiata inigisaanut, niuertoqarfiullu aterisaa Sisimiut (terinniat sisimiui) taamaalilluni pinngorpoq, piniarfigissaarnera niuerfigissaarneralu pillugu. Qallunaatulli aqqa Holsteinsborg allanngortinneqanngilaq, tassa Ukiivimmi aterisaa atorneqaannarluni.

Niuernermi, imarsiornermi assartuinnermilu Kalaallit Nunaanni qitiusoqarfinni Sisimiut pingaarnert ilagaat. Kitaani illoqarfiup qitiusumik inissisimanera imartaatalu sikuneq ajornera taamatut inissisimaneranut pissutaaqataapput. Niuerneq, imarsiorneq assartuinnerlu tassaannaanngillat nioqutissanik paarlaateqatigiittarneq, tassaallunili amma inunnut tunngasut, taakkualu silarsuarmik avatangiisiminnik attaveqarnerat. 1700-kkut aallartinneranni qallunaat nunasiaateqalernerat sioqqullugu kalaallit Kujataaniit Avannaaniillu Taserallimmi naapisimaartarput nioqutissanik paarlaateqatigiinniarlutik, nutaarsiasarsiorlutik immaqalu aappassarsiorlutik. Kujataamiut piumasarsimavaat arferit soqqaat aalisaasiassaminnut, paarlaaniaatigisarlugillu qissiat kujataanersut imaluunniit ukkusissat qulliliassat qulissiusiassalluunniit, Nuup eqqanniit nassatit. 1660-ikkunniit arfanniat Hollandimiut akuttungitsumik takkuttarsimapput paarlaassutiginiartarlugulu illuni atortussat, qarsunut savissat, sapanngat, annoraamerngit assigisaallu, pissarsiariniartarlugillu tuillit, teriannissat amii, qilalukkat qernertat tuugaavi assigisaallu.

1775-imi Egil Thorhallensenip Sisimiunut tikeraami inuit ima allaaserai: ”imminnut annerutittuupput, niuertoqarfinnilu kujasinnerusuniittuni najugaqartunit

qeratanerusumik pissuseqarlutik”. Inunnik tulluusimaartunik uteriitsunillu oqaatsit taakku avataaniit takkuttunit Sisimiormiut qanoq ittuunerat pillugu oqaatigineqartut assersuutissat siulliupput, nunaqatigiillu kinaassu-saannik taaneqarsinnaallutik.

1800-01-imi Sisimiut eqqanni tamarmi kuppernersuaq atupiloorneqaqaaq. Taamanikkut nalunaarsukkani takuneqarsinnaavoq kalaallit 90 %-iisa missaat nappaammit toqorasimasut. Tamatuma kingorna tamaani ukiualunni inoqanngingajalluinnarpoq. Kisiannili 1803-mi inuit tamaani najugallit amerliartoqqilereersimapput. 1806-imi Sisimiut eqqamiuinullu nutsertut amerlangaaramik inuiaat illuarnerannut eqqaanapjaarput. Ilaqutariikkuutaat Kujataanit nutserput. Niuertoqarfimmit Frederikshåbimit nalunaarsukkat pigineqartut oqaluttuaraat aasakut umiat qajartalisaartut arfineq-marluk sarsuattaarsimasut. Tassa inuit katigullugit 100-t sinnillit. Ilaqutariikkuutaat tamakku niuertoqarfimmit Julianehåbimeerlutik niuertoqarfimmut Holsteinsborgimut nunassikkiartortuupput. Aamma ukiumi tassanga oqaluttuarineqarpoq inuit 100-t Narsalimmit, niuertoqarfiup Frederikshåbip kujatinnguaniit aamma Sisimiut eqqaannut nuussimasut. Ilaqutariikkuutaat tamakku ilaqutariissuarnut ullumikkut Sisimiut Kommuniyani najugaqartunut tunngaviliisuusimanissaat ilimanartorujussuuvoq, tassa pissutissaqarluarmat ilimagissallugu ilaqutariikkuutaat kujataaniit nutsertut tamaani najugassissimasut nikeqqinatillu. Tamakku Kitaani ukiut ilaannaani nuttartartut amerlasoorsuullutik illuarnerisa kingulliit ilagisimagunarpaat.

1830-kkut tungaannut nunassittariaatsikkut allannguutit tasaanerusimapput nuttartuugaluariarluni aalajangersimasumik nunassittalerneq. 1830-kkunniit ullumimut nunassittariaatsikkut allannguutit annermik inuit najukkanut ikinnerujartuaartunut eqiteriartorneratigut pisimapput.

Sisimiut nutaaliaasumik nioqqtissiorfiuleqqaartut siullerpaat ilagaat. Taamalivoq aalisakkat tunisaalermata, aamma Sisimiut 1926-27-imi suliffissuqalermat (uuterivik) 1931-milu umiatsialiorfeqalerluni. Taakkuupput Sisimiut inuttusiartuinnarlerneranik aallaartitsisut.

Sorsunnersuup kingulliup kingorna kiisalu G-50-ip G-60-illu nassataannik nutarterinerup aamma aningaasarsiornikkut eqqarsaatit allaavigalugit danskit saqummiussaannik inuit eqiternerunissaat politikkikkut piumasarineqalerpoq. Tassa taamaammat 1950-ikkunnit 1960-ikkunilu inuit nunassittariaasianni taama sakkortutigisumik eqiternerujussuaq politikkikkut teknikkillu tungaatigut anguniakkanik patsiseqarpoq.

Sisimiut Kommuniyani nunassittariaatsikkut allanngorneq misinnarnerusoq tullissaq qularnanngingajalluinnartumik nalliukkumaarpoq Sisimiut Kangerlussuullu

akornanni aqqusinniassaq atorneqaleriarpat. Aqqusineq nunassittarnissamut periarfissanik nutaanik Kalaallit Nunaanni siornatigut atorneqarsimangitsunik ammaassissaaq. Ilimanarpoq timaani illuliortitertoqartalissasoq aallaartarfissanik aallaqqaammut aqquserngup qanitaani eqimanerusunik illuliortitilernikkut.

Sisimiormiut qangaanilli sumiuussutsiminnik pingaartitsisuusimapput. Tamanna allanneersunut ajorniutiginaq qassiitigut ilorraap tungaanut sammisumik suliniuteqarnermut atortarpaat. Imminnut tatigisuupput pitsaasunillu isumassarsigaangamik piviusunnngortinniartarpaat, kisimiillutik suleqateqarlutilluunniit, imaannarlu unitsitassaassanatik. Taamaannerat avataanit nuannaartorineqartarpoq maligassiunertut isigalugu ilaarniarneqartarlunilu.

Kalaallit kristumiussutsimik sammiveqartumik ajoqersorneqalermata Sisimiuni ajoqersusooq-qaarpoq Jakob Borch, ukiuni tallimani ajoqersuisuusoq. Taassuma kingoraartigaa Glahn, kalaallinik nersorinnittuusoq assignigitsunillu soqutigisaqaqisoq. Taakku kristumiussutsimut ajoqersuinerat kalaallinit nunnarineqarsimavoq, tamatumalu nassatarisimavaa Sisimiormiut 1771-imi namminneq oqaluffeqalerusullutik aalangersimammata. Allakkanik nassiussipput kissaateqarlutik illumik ikkussoriaannarmik Danmarkimiit tikisitsiniarlutik, taannalu akilerniarlugu ukiumut arfattamik pingasut orsuisa soqqaasalu iluanaarutitaannik. Oqaluffittaarniarnermik noqqaassuteqarnermik suliniuteqarneq takussutissaqalerpoq oqaluffik taaguserneqarpoq *Berthel*, ilagiit lutherikkuusut Kalaallit Nunaanni oqaluffiisa siullersarisaat, Sisimiuni 1775-imi atoqqaartinenqarmat, tassalu Sisimiormiut namminneq akilikkaminnik oqaluffeqalerput.

Sisimiuni peqatigiiffiit siullersaasa ilaat ateqarpoq *Frem*, kingorna *Sujumut*. Tassunga ilaasortat ilaasortaanermut akiliutaat, tunissutit allatullu suliniutit katersuiniutit atorlugit 1932-mili katersorfittaarnissamut katersilersimapput. Ukiut 1940-kkut ingerlaneranni Sisimiuni timersoqatigiiffiit marluupput, tassaasut Amerloq aamma Kunuk. Taakku imminnut unimmisaqaat, timersuutaannartiguungitsorli. Amerloq siulliulluni illutaarnialermat Kunuk inornerujumasimagunangilaq. Timersoqatigiiffiit tulleriiginnarlutik nammineq akilikkaminnik namminerlu sanaminnik illuliorput, timersoqatigiiffiillu taakku namminerisaminnik timersortarfeqalernerat nunatsinni pisimasuuvoq taamaattunik pilersitsinerni siullerpaajugunavisoq. Timersortarfik Amerloq atoqqaartinneqarpoq 24. januar 1948. Illu Amerloq naammassigami atorneqarsimavoq timersortarfittut, katersortarfittut, ataatsimiittarfittut, filmertarfittut, oqalugiartarfittut, isiginnaartitsisarfittut, tusarnaartitsisarfittut qitittarfittullu. 1953-imi Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiiffiit Kattuffiat (GIF) Amerlumi pilersinneqarpoq. Timersortarfik Kunuk atoqqaartinneqarpoq 26. decembari 1947-mi. Illu ukiut ingerlaneranni atorluarsimaqaaq timersortarfittut, ataatsimiittarfittut qitittarfittullu.

Peqatigiiffiit *Sujumut Amerloq* aamma *Kunuk* kattullutik tassaalerput SAK, Kunuup illuutaa Blå Kortsinit pigineqalerpoq.

Sisimiut Kommune

Maniitsup eqqaatalu oqaluttuassartaa v/Thomas Petrussen

Maniitsoq ukiuni 225-ini.

Maniitsoq 2007-mi 225-liilluni nalliuttorsiorpoq. Ukioq 1755-mi Anders Olsen-ip Kangaamiut tunngavilerpaa atserlugu Sukkertoppen, Hollandimiut arfanniarajuut nunap assiliortartut Kangaamiut avannaani qeqertaq Uummannat taama atsersimammasuk.

Kangaamiut qeqertamiilluni nunaluttuummat ukiut 27 qaangiuttut 1782-mi niuertoqarfik Maniitsumut nuunneqarpoq qallunaatut aqqa Sukkertoppen allaat nooqataalluni. Maniitsoq qeqertamiittoq, piniarfigissorsuuvoq imaq arferit tamat, aarfit qilalukkallu aamma najortuarsimavaat, 1920-kunnilu kiatsikkaluttuinnarmat aarfit qilalukkallu tammakarsimapput.

1850-mi eqalussuit tingui pissutaallutik piniartuinnarnik napatitaasimasooq aalisarfinngoriartulerpoq. Maniitsoq taama tunisassiorfeqalerneraniit tassaasimavoq sinerissami eqalussuit tinguinik tunisassiorfiunerpaajusoq, tamanna Handelip pisianut nalunaarsuiffiani takuneqarsinnaavoq. Ukioq 1940 eqalussuit tinguinik tinisassiorneq unitsinneqarpoq, sorsunnersuaq pisuulluni Amerikap nunarput aqutarilermagu, Amerikaluk uuliaatilissuugami eqalussuit tinguinik atorfissaqartitsinngimmat.

1900-kut aallartisimalermata ”Tjalfe” cand.mag. Adolf Jensen pisortaralugu aalisakkanik misissuisinneqarmat paasineqarpoq Maniitsup eqqaa eqaluppassuaqarlunilu saarullilissuusoq. 1911-milu Atammiup kangerluani Ammassivimmi Maniitsumiit 83-kilometerinik kujalliusumi saarullinnut tarajorterivik pilersinneqarpoq. Taamanimiit Maniitsormiut, Kangaamiormiut nunaqarfiillu eqqaamiui aasaanerani Ammassivimmut aalisariakaasalerput KGH-p pujortuleeraanut kalittittarlutik.

1927-mi Maniitsumi inuinnarnit siullersaalluni Jens Lyberth ”Jenseralak” pujortuleerartaarpoq. Paasineqarmat aalisarneq iluaqutaalluassappat pujortuleeraqarneq pingaaruteqartoq Maniitsormiut piniartut peqatigiiaarlutik 1930-kut aallartinneriniit pujortuleerartaartulerput saarullinnik qeeqqanillu tunisassiornerit annertunerpaat ingerlatilerlugit. Kingorna tamakku raajarniutinik taarsersorneqarmata Maniitsoq aalisakkanut tunisassiorfittaarpoq, sinerissamilu aalisartoqarfissuurtut tusaamasaalerluni. Tamanna pisuulluni nunaqarfiit inui Maniitsumut nutterarput aalisakkanillu suliffissuaq umiarsuarnik avataasiutinik pilersorneqalerluni. Maniitsup aalisarnikkut ineriartupiloernerata kingunerisaanik Danmarkimi aalisartoqarfiit annersaat Esbjerg illoqarfittut ikinngutitaarineqarpoq, maannamullu nuannersumik

atassuteqarfigineqarluni. Aammattaaq taasariaqarpoq Maniitsup eqqaa nataarnarpassuaqarsimagaluartoq nunat allamiunit ajuvissumik ajoqusigaasimasoq. 1866-miit 1881-mut Amerikamiut avataani ningittagarsorlutik Davis Strædemi aalisartut sineriak tikivillugu aalisarnermikkut nataarnat nunguusavissimavaat. Aamma taamatut pisoqarpoq 1924-miit 1939-mut Norgemiut tuluillu tamaani nataarnarniat aamma ajoquseerujussuarsimasut.

Ajoqersuisoqarnikkut pissutsit.

Ukioq 1782-mi Maniitsoq tunngaviligaammat palasi Berthel Laersen Kangaamiuniit nooqataasoq ukioq taanna juulleriartuleraa toquvoq. Erneralu Frederik Berthelsen, akulliliaa, angunni kingoraarlugu ajoqitut sulilerpoq. Angut taanna nunaqqatiminit Naparuttamik taaneqartartoq pikkoreqimmat atuarteqqinneqarluni 1815-mi palasinngortinneqartoq toquvoq Nuummi 31. December 1828. Ukioq 1784 ajoqersuiartortitaq Heyssel nuannarineqaqaluni Maniitsumut pivoq. Ajoraluartumik Heyssel 1792-mi Danmarkimut aallarmat Maniitsoq eqqaamiuilu katillutik 298-usut palasissaarupput. 1782-mi Kangaamiut palasiat Maniitsumut nooqataammat ukiorlu taanna toqummat Maniitsup avannaani inoqarfiit inuttuut, Illut Timerliit, Kangaamiut, Appamiut Ikkamiullu ajoqersuinerluttumit Illuni najugaqartumit piniartumit aqunneqalerput. Angut taanna ateqarpoq Qeeqeeq, 1776-milu kuisikkami aterilersimavaa Habakuk. Ukiut arfinillit qaangiutiinnartut profiitinngoriikatalluni Aapakornermik ingerlatsilersimavoq, allaat Maniitsoq navianartorsiortilersimallugu, tassa Maniitsumut nooqataasut profiti nutaaq tusaamalerlugu Illunut aallakaasalersimagaluarmata, allaat niuertoq piniartussaarukkuni orsorsiasaarutissangaleraluarami. Qujanartumik Naparuttap Frederik Berthelsen-ip inuusukkaluaqaluni suujunnaarsippaa. 1792 Heyssel Danmarkimut aallarmat Maniitsoq Sisimiut palaseqarfianit aqunneqalerpoq, ukiorpassuillu taamaalluni. 1800-kut ingerlanerini Maniitsoq allaat tiguinnakkamik ajoqeqarpoq, tassa Søren Lyberth, saffioq Danmarkimi ilinniarsimasoq ataqqisaasoq pikkorissorlu ajoqitut sulisimammat. Ukioq 1859-mi ajoqi, Jens Petersen nulianilu Sofie Maniitsumut pippit, ajoqisullu sulilluarnera qujassutigalugu Maniitsumi oqaluffitoqqap 1864-meersup eqqaaniit oqaluffissaap tungaanut aqqusineq ateqarpoq ”ajoqinnguup Aqquerna”. Taakku ernerat Elias Petersen, Qerrortusumi Sisimiut pigisaanni 1853-mi inunngorsimasoq Maniitsumi 1902-mi palasinngorpoq tamanit nuannaarutigineqaqaluni. Immikkullu taasariaqarpoq Maniitsumi 1908-mi napparsimavittaami nakorsaaqqaartoq Norman Hansen, nunattinni isinut nakorsaaqqaartoq. Taassuma erinarsorluni isiginnaagassiaq ”Kattaara” operaliaraa nunatsinni kisiartaasumik sanaaq Danmarkimi kunngikkut isiginnaartarfissuanni takutinneqartartoq. Atuakkiai arlaqarput isilerisutut sinersortarnermini misigisalikkersaarutaasut. 1982-mi Maniitsoq 200-liilluni nalliuttorsiornerani aqqusinniamik qaartiterinermi Annertusup tungaanukartumi Saqqaq kultur nassaaraarput, ujaqqanillu sakkuliat Maniitsup katersugaasivianiippit. Tassalu ukiut 4000-tit matuma siorna inoqarfioersimavoq. Ujaqqanik sakkuliat Saqqaq-

kultorimeersut Appamiut eqqaanni sinerissami tamakkoqarfiunerpaami nassaavut Maniitsup katersugaasiviani takuneqarsinnaapput.

Maniitsup timaani Sermilinnuami appat, apparluit, taateraaf naajallu ineqarfissuat ippoq, taamatullu kujatittinni Isortumi timmiarpasuit tamakku maannamut piaqqiortuarput. Allaat maanna ukiormat miterpassuit kangerlummeersut sissap eqqannguani biilnik soqutigisaqaratik allorartorpassuit alutornaqutaasaqaat. Tassalu ukiut 4000-tit inoqarfiujuarsimaneranut piniarfigissorsuunera takussutissaqarpoq. Maniitsup tuttoqarfissuunera kommunep ilisarnaatigaa aammalu umimmaqarfiuallaalermat ikilisaanialerneq sulissutigineqalerpoq. Maannakkut Atammiup akiani olivinimik piiavik ingerlalluarpoq. Avannatsinni diamantit nassaarineqarput, Kangerlussuarmilu niob ilisimaneqarpoq uranimillu akoqarmat mingutsitsisinnaammallu uninngatinneqarpoq.

Maniitsoq Sisimiullu nunap imallu pissarititaanik assigiissuteqaqaat, qanganilli assigiinngitsutigut suleqatigiittuarnermikkut imminnut ilisimaarilluarput.

Thomas Petrussen

Konkurrence om Midt kommuners storkommunenavn og – våben

Formål og baggrund (Fællesskabsfølelse – identitet, profil udadtil, samt brandingværdi)

Til den store Midtkommune må man arbejde med at udfinde et nyt kommunenavn, ny kommunevåben samt ny borgmesterkæde. Den Politiske Styregruppe i den påtænkte Midt kommune behandlede og udarbejdede konkurrenceregler om storkommunenavn og –våben under sit efterårsmøde 2007 som skal være en del af indstillingsforslag til Overgangsudvalget, inden dettes tiltrædelse i starten af maj 2008.

Fællesskabsfølelse

Kommunenavn og våben skal bidrage til at skabe en fællesskabsfølelse, og fællesskabsfølelsen handler om tilhørsforhold til en gruppe, der er defineret ved dens grænser. I en kommune handler det således om, hvordan borgerne oplever fællesskab med hinanden, selvom de bor langt fra hinanden på vidt forskellige steder. Ved fællesskabsfølelse skabes der også en oplevelse af, hvordan man har det i forhold til andre grupper, altså hvordan man ser sig selv udadtil.

Borgerne i Sisimiut og i Maniitsoq kommune har indtil videre oplevet fællesskabet hver for sig, på baggrund af gamle kommunegrænser, kommunenavne og -våben. Nu skal disse forskellige fællesskaber fusioneres og grænserne skal brydes. Det betyder, at der må skabes en anden definition af et fællesskab, og en ny grænse må defineres. Geografisk er strækningen fra Nagssugtoq i nord til Oqummia syd for Atammik, dvs. store afstande i den kommende storkommune.

Det er ikke ofte at borgerne i de nuværende kommuner mødes med hinanden, og derfor kan fællesskabsfølelsen til tider være minimal. Dette gør projektet om fællesskabsfølelsen vanskeligt at håndtere, men også udfordrende, at gennemføre. Til gengæld giver ét fælles navn og et samlet logo en mulighed for at etablere en bro mellem den nye kommunes geografiske områder, der kan medvirke til at befolkningen føler, at kommunen har fælles identitet.

Kommunenavn og -våben har stor symbolsk betydning, og i den nye kommune kan vores navn og våben få betydning for et sammenhængende borgerligt engagement, der igen kan bidrage til den nye storkommunes fortsatte udvikling og vækst. Kommunens navn og våben kan med andre ord være med til at præge borgernes fællesskabs og fornemmelse af tilhørsforhold til den nye storkommune.

Sisimiut og Maniitsoq historie og udvikling

Til konkurrencen vedlægges historiske beskrivelser for Maniitsoq og for Sisimiut. Den Politiske Styregruppe i den påtænkte kommune mener, at man bare ikke kan glemme vore to kommuners historier og udvikling, da det i dag er en del af vores kendetegn og identitet. Konkurrence deltagerne kan kigge nærmere på disse korte beskrivelser om historie og eventuelt inspireres af disse til at udfinde et nyt navn og logo til vores kommende storkommune.

Vilkår for konkurrencen om kommunenavn og -våben:

Følgende bør danne vilkårene for konkurrencen:

- Forslag til storkommunenavn skal være på grønlandsk. Udenlandske navn kan ikke bruges som forslag til konkurrencen.
- Personnavne kan ikke anvendes som forslag til nyt storkommunenavn.
- Virksomhedsnavne kan ikke anvendes som forslag til nyt kommunenavn.
- Navne af dyr kan ikke anvendes som nyt kommunenavn.
- Forslag til kommunenavn skal ikke kunne forveksles med andet eksisterende navn der er i udenfor begge kommuner, dog eksisterende kommunenavne kan foreslås.
- Kommunenavn skal ikke være alt for langt, og skal gerne være nemt at læse.
- Forslagsstillere er, borgere bosat med folkeregistreret adresse i Grønland og borgere bosat udenfor Grønland som har relation til Maniitsoq og Sisimiut. Med relation til Maniitsoq og Sisimiut menes personer som har boet i de to byer sammenlagt mindst 5 år.
- Forslag til storkommunevåben kan ikke alene være en af eksisterende kommunevåben.
- Forslag til storkommunevåben skal ikke være alt for komplicerede i sit form, og skal gerne være nemt at genkende.
- Vinderen til storkommunenavn får primær på **kr. 10.000,-**
- Vinderen til storkommunevåben får primær på **kr. 10.000,-**
- Såfremt vinderne er de samme få de kr. 10.000,- til deling.

Konkurrencens varighed

Konkurrencen for storkommunenavn og –våben starter ved offentliggørelsen gennem en pressekonference i Hotel Sisimiut **onsdag den 30. januar 2008, kl. 15:30.**

Konkurrence til storkommunenavn og –våben slutter med sidste frist til aflevering af forslag til storkommunenavn og –våben **fredag den 29. februar 2008, kl. 16.00.**

Forslag sendes til:

Sisimiut Kommune
Makkorsip Aqq. 2
Postboks 1014
3911 Sisimiut
Telefon: 86 40 77
Fax: 86 53 23
sisimiut@sisimiut.gl
www.sisimiut.gl

Maniitsoq Kommune
Kuuttartog B1077
Box 100
3912 Maniitsoq
Telefon: 81 78 00
Fax: 81 38 77
manmail@maniitsoq.gl
www.maniitsoq.gl

Bedømmelsesudvalg af konkurrencen til storkommunenavn og –våben

Bedømmelsesudvalget i f.m. konkurrencen består af Den Politisk Styregruppe med medlemmer af både Sisimiut Kommunes Økonomiudvalg samt repræsentanter for partier der ikke er repræsenteret i udvalget og Maniitsoq Kommunes Økonomiudvalg samt repræsentante for partiet der ikke er repræsenteret i udvalget.

Bedømmelsesudvalg indstiller tre indkomne forslag til storkommunenavn, samt indstiller tre indkomne forslag til kommunevåben til Overgangsudvalget, som vælger ét storkommunenavn og ét storkommunevåben.

Offentliggørelse af storkommunenavn og –våben

Offentliggørelse af vinderne til storkommunenavn og -våben vil ske under konstituerende møde i Overgangsudvalget i starten af maj 2008. Overgangsudvalget vil vælge ét storkommunenavn og ét storkommunevåben.

Sisimiut og omegn historisk del

Året 2006 var jubilæums år for Sisimiut by. 250 år er en kort epoke i vore historier i forhold til at mennesket har boet i mere en 4.000 år i det område, som i dag dækkes af Sisimiut Kommune. Vores viden om de tidligste kulturers bosætningsmønstre har vi kun fra arkæologernes udgravninger. Det gælder for Saqqaq-kulturens og Dorset-kulturens bosætningsmønstre. Den seneste kultur, Thule-kulturens, bosætningsmønster kender vi derimod både fra arkæologiske udgravninger, nedskrevne beretninger samt direkte iagttagelser.

Sisimiut, oprindeligt anlagt i 1756 ved Sydbad (Rif van de Zuyd Bay) - Ukiivik, beliggende ved munden af fjorden Isortoq nord for Sisimiut. Den sommer blev koloniens bygninger opført på denne ø. Kolonien blev grundlagt af købmændene Jørgen Holm og Anders Olsen. Efter forslag fra Niels Egede blev kolonien kaldt Holsteinsborg, opkaldt efter formanden for missionsrådet, greve Johan Ludvig Holstein. I 1764 blev bygningerne i kolonien Ukiivik flyttet til det sted, hvor byen Sisimiut ligger i dag, fordi der var bedre fangst- og handelsmuligheder, og koloniens nye navn Sisimiut (bebyggelsen ved rævehulerne), opstod. Men koloniens danske benævnelse, Holsteinsborg, som man anvendte i Ukiivik, blev bibeholdt.

Sisimiut er i dag et af Grønlands vigtigste centre for handel, søfart og transport. Byens centrale beliggenhed på vestkysten og det isfrie farvande har været medvirkende til denne status. Handel, søfart og transport drejer sig ikke blot om udveksling af varer, men også om mennesker og deres kommunikation med omverden. Før den danske kolonisering i begyndelsen af 1700-tallet mødtes grønlændere sydfra og nordfra om sommeren ved Taseralik for at bytte varer, høre nyt og måske møde en partner. Sydlændingene efterspurgte f.eks. hvalbarder til fiskesnører, til gengæld tilbød de drivtræ sydfra eller fedtsten til lampe eller kogekar, som de havde med fra Nuuk-området. Fra 1660-erne kom også hollandske hvalfangere regelmæssigt og faldt isenkram, pilejern, perler, stof og lignende til gengæld for vandskindspelse, ræveskind, narhvalstand og lignende.

Da Egil Thorhallesen i 1775 besøgte Sisimiut, beskrev han befolkningen således: ”de indbilde sig mere og er mere stivsindede end de, som boe ved de sydlige Colonier”. Denne omtale af stolte og stædige folk er det første eksempel på en udefrakommendes bud på en karakteristik for Sisimiormiut, og hvad man kunne kalde lokal identitet.

I 1800-01 hærgede en meget slem koppepidemi i hele Sisimiut-området. Optegnelser fra dengang viser, at omkring 90 % af lokalbefolkningen bukkede under for sygdommen. Hele området henlå derefter næsten mennesketomt i nogle år. Men

allerede fra 1803 begyndte befolkningstallet igen at stige. I 1806 havde tilflytningen til Sisimiut-området næste karakter at en lille folkevandring. Det var familier fra Sydgrønland, der flyttede til Sisimiut. Fra kolonien Frederikshåb er der bevaret beretninger om, at der om sommeren sejlede syv konebåde med tilhørende kajaker forbi. De var i alt over 100 personer. Disse familier var fra kolonien Julianehåb, og var på vej til Kolonien Holsteinsborg for at bosætte sig der. Samme år er der en beretning om, at 110 personer fra Narsalik lige syd for kolonien Frederikshåb også flyttede til Sisimiut-området. Det er meget sandsynligt, at disse familier har lagt grunden til de familieklaner, som i dag bor i Sisimiut Kommune, for der er god grund til at formode, at de sydfra tilflyttede familier, bosatte sig her og blev boende. Dette var nok en af de seneste større semi-nomadiske folkevandringer på vestkysten.

De ændringer i bosætningsmønstret, som var sket frem til 1830-erne gik primært på en ændring fra nomade til bofast. Den ændring, der er sket i bosætningsmønstret fra 1830-erne og frem til i dag, er mere gået på en koncentration af befolkningen på gradvist færre og færre lokaliteter.

Sisimiut var et af de første steder, hvor den moderne industrialisering slog igennem. Det skete, da der blev åbnet for indhandling af fisk, og da Sisimiut fik fabrik i 1926-27 og skibsværft i 1931. Dette var startskuddet til en kraftig befolkningstilvækst i Sisimiut.

Med moderniseringen efter anden verdenskrig samt G-50 og G-60 var der desuden ud fra nogle økonomiske overvejelser et dansk formuleret politisk krav om, at der skulle ske en befolkningskoncentration. Det var altså både politiske og teknologisk årsager til, at man i 1950-erne og 1960-erne oplevet en så voldsom koncentrationstendens i bosætningsmønstret.

Den næste større strukturændring, der kommer i bosætningsmønsteret i Sisimiut Kommune, vil næsten helt sikkert blive, når vejen mellem Sisimiut og Kangerlussuaq bliver taget i brug. Vejen vil åbne for nogle nye bosætningsmuligheder, som i Grønland hidtil har været ukendt. Vi vil sandsynligvis få indlandsbebyggelser med en koncentration af i første omgang fritidshuse i nærheden af vejføringen.

Sisimiormiut har været i besiddelse af lokalpatriotisme helt fra ældre tid. De var ikke nedladende for udefra kommende folk, men de brugte mange gange patriotismen kreativt i positivt retning, de havde selvtillid, og når de fik en god ide arbejdede de ihærdigt på at realisere den enten enkeltvis eller i fællesskab. For denne egenskab blev de beundret og af mange betragtedes de som foregangsfolk og efterlignedes.

Jakob Borch var i fem år den første missionær, da grønlanderne blev kristnet i den lutherske trosretning. Han afløstes af missionær Glahn, som nærede respekt for dem og havde mange interesser. Disse missionærs arbejde blev så vel modtaget af den lokale befolkning, at de i 1771 besluttede at anlægge en kirke. De afsendte en skrivelse med et ønske om at få tilsendt materialer fra Danmark til en elementbygget kirke, som de selv ville betale med indtægterne fra tre hvalers spæk og barder. Initiativet med at få egen kirke blev realiseret, da en kirkebygning *Berthel*, som var den første lutherske kirke i Grønland, betalt af selve Sisimiormiut blev indviet i Sisimiut i 1775.

En af de første foreninger i Sisimiut var *Frem*, senere *Sujumut*. Allerede i 1932 startedes indsamling til opførelse af forsamlingshus med kontingenter, gaver og andre aktiviteter. I 1940-erne var der to idrætsforeninger i Sisimiut, nemlig *Amerdloq* og *Kunuk*. De arrangerede mange konkurrencer, ikke blot i idræt. *Amerdloq* startede først med husprojekt. *Kunuk* ville ikke stå tilbage. Idrætsforeningerne opførte lige efter hinanden deres egne huse, finansierede – og bygge selv. At idrætsforeninger selv opførte egne idrætshuse var nok en begivenhed uden fortilfælde i vort land. Idrætshus Amerdloq blev indviet den 24. januar 1948. Efter færdiggørelse blev huset Amerdloq brugt til mange formål: idrætshal, forsamlingshus, møde-, og danse- og filmslokale, foredrags-, teater- og koncertsal. I 1953 blev Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiiffiit Kattuffiat – GIF – stiftet i Amerloq. Idrætshus Kunuk blev indviet den 26. december 1947 og blev i årenes løb brugt til mange formål indenfor idræt og som møde og dansesal. Da foreningen *Sujumut*, *Amerdloq* og *Kunuk* blev til SAK kom huset i Blå Korssets.

Sisimiut Kommune

Maniitsoq og omegns historiske del v/Thomas Petrussen

Maniitsoq gennem 225 år.

Maniitsoq holdt 225 års jubilæum i 2007. I 1755 grundlagde Anders Olsen Kangaamiut med navnet Sukkertoppen, da de store hollandske hvalfangere som plejede at lave landkort havde navngivet øen, Uummannat, nord for Kangaamiut af samme navn.

Da Kangaamiut lå på en ø med dårlig terræn blev kolonien flyttet efter 27 år til Maniitsoq, hvor selv det danske navn Sukkertoppen flyttede med. Maniitsoq der ligger på en ø har altid haft rige muligheder for fangst af al slags hvaler, hvalrosser hvid- og narhvaler, og i 1920-erne da det blev varmere og varmere forsvandt hvalrosserne samt hvid- og narhvalerne.

I 1850 hvor kolonien alene var blevet opretholdt af fangerne på grund af leveren fra hajer, begyndte fiskeriet så småt. Lige siden produktionen startede, har Maniitsoq altid været den mest produktive på kysten af leveren fra hajer. Dette fremgår af rapporterne fra Handelen. I 1940 blev produktionen af leveren fra hajerne stoppet, da Amerika begyndte at styre Grønland på grund af krigen, og da Amerika havde rigeligt med olie selv, havde det ikke brug for leveren fra hajer.

I begyndelsen af 1900 tallet da ”Tjalfe” med cand. mag. Adolf Jensen som chef blev sat til at foretage en undersøgelse af fisk, blev det konstateret, at der var en stor bestand af ørred og torsk ved Maniitsoq. Og i 1911 blev salteriet for torsk etableret i Ammassivik ved Atammik fjorden, 83 kilometer syd for Maniitsoq. Lige siden dengang begyndte borgerne fra Maniitsoq, Kangaamiut og bygdeborgerne i deres omegn at tage til Ammassivik for at fiske om sommeren ved at de blev slæbt af KGH’s fiskekutter.

I 1927 blev Jens Lyberth ”Jenseralak” den første private ejer af en fiskekutter. Da det blev konstateret at, hvis fiskeriet skulle blive så udbytterigt som muligt, så var det nødvendigt at have en fiskekutter, begyndte fangerne i Maniitsoq at anskaffe sig en fiskerkutter i fællesskab fra begyndelsen af 1930-erne og stod for den største del af produktionen af torsk og havkat. Senere da disse blev skiftet ud med rejtrawlere fik Maniitsoq en fiskefabrik, og blev berømt som en stor fiskerby på kysten. På grund af dette begyndte bygdeborgerne at flytte ind til Maniitsoq samtidig med fiskefabrikken anskaffede sig havgående skibe. På grund af eftervirkningen af den rivende udvikling på fiskeriområdet i Maniitsoq, fik man Esbjerg, den største fiskerby i Danmark, som venskabsby, og har til stadighed en god kontakt til. Det bør også nævnes, at omegnen ved Maniitsoq ellers har haft en stor mængde bestand af helleflynder før i tiden, som

totalt blev ødelagt af fiskere fra andre lande. Fra 1866 til 1881 gennemførte amerikanerne et havgående garnfiskeri på Davidstrædet helt ind til kysten så helleflynderen næsten blev udryddet. Det samme skete igen fra 1924 til 1939 da nordmændene og englænderne fiskede efter helleflyndere der også med en meget betydelig nedgang af bestanden.

Missionærforhold.

Præsten Berthel Laersen der flyttede med fra Kangaamiut da Maniitsoq blev grundlagt i 1782 døde omkring jul samme år. Og hans søn Frederik Berthelsen, hans mellemste søn, efterfulgte sin far og begyndte at arbejde som kateket. Denne mand som blev kaldt for Naparutaq (rygfinnen) af sine medborgere, var så dygtig, blev han sendt til uddannelse og blev præst i 1815, han døde i Nuuk den 31. december 1828. I året 1784 ankom til stor glæde for alle missionæren Heyssel til Maniitsoq. Desværre da Heyssel rejste til Danmark i 1792 stod Maniitsoq og omegn med i alt 298 borgere uden præst. I 1782 da den daværende præst i Kangaamiut flyttede med til Maniitsoq og døde samme år begyndte bostederne nord for Maniitsoq, Illut Timerliit, Kangaamiut, Appamiut og Ikkamiut med mange mennesker, at blive styret af en falsk profet med bopæl i Illut som fanger. Denne mand hed Qeeqeeq, og havde fået navnet Habakuk, da han blev døbt i 1776. Kun efter seks års forløb var han allerede blevet en stor profet og videreførte kætterske meninger, hvor Maniitsoq oven i købet var i overhængende fare, for borgerne der flyttede med til Maniitsoq havde hørt om den nye profet og begyndte at tage til Illut, så selv handelschefen var blevet bange for, at han ikke længere ville have nogen fangere til at købe spæk fra. Heldigvis var Naparutaq, Frederik Berthelsen, på trods af sin unge alder i stand til at stoppe ham. I 1792 da Heyssel rejste til Danmark begyndte Maniitsoq at blive styret af præstegældet i Sisimiut, og dette fortsatte gennem mange år. Selv gennem 1800 tallet havde Maniitsoq kun en ulærd kateket, som var Søren Lyberth, en respekteret og dygtig smed, fag-lært i Danmark. I 1859 ankom kateket Jens Petersen og hans kone Sofie til Maniitsoq. Og som tak for hans arbejde som kateket, hedder vejen fra den gamle kirke i Maniitsoq af den 1864 og op mod den nye kirke "Ajoqinnguup Aqquserna". Deres søn Elias Petersen, der var blevet født i 1853 i Qerrortusoq, en bygd til Sisimiut, blev præst i 1902 i Maniitsoq til stor glæde for alle. Det bør også nævnes særskilt, at den første læge, Norman Hansen, på det nye sygehus i 1908 i Maniitsoq, blev den første øjenlæge i Grønland. Denne lavede den eneste komponerede musikalske opera i Grønland, "Kattaara", som plejer at blive vist frem i det kongelige teater i Danmark. Han har skrevet flere erindringsbøger om sine rejser som øjenlæge langs kysten. I 1982 under festligholdelsen af 200 års byjubilæet i Maniitsoq, fandt vi ting fra Saqqaq Kulturen ved en sprængning under vejbygningen mod Annertusoq, og værktøjerne af sten findes på museet i Maniitsoq. Dette betyder, at byen allerede har været beboet allerede for 4000 år siden. Værktøjerne af sten fra

Saqqaq Kulturen som vi fandt i omegnen af Appamiut, som er det sted langs på kysten, hvor fundene har været flest, kan ses på museet i Maniitsoq.

I det indre af Maniitsoq i Sermilinnuaq, findes ynglestedet for lomvier, alke, rider og måger, ligeledes findes disse mange ynglende fugle stadigvæk syd for os i Isortoq. Selv nu her da det blev vinter, er der mange pragtfulde dykkende edderfugle fra fjordene ved strandkanten, uden at være generet af bilerne på nogen måder. Det fremgår heraf, at det altid har været et godt fangststed gennem 4000 år. Kommunens logo er et bevis på, at Maniitsoq er et stort jagtområde for rensdyr og da bestanden af moskusokserne er blevet for stort, er man begyndt med arbejdet på, at få nedsat bestanden. I dag går det godt med olivinminen på den anden side af Atammik. Der er fundet diamanter nord for os, og der er kendskab til niob i Kangerlussuaq og da den er uranholdig og kan forårsage forurening, har man ladet det i bero.

Maniitsoq og Sisimiut har mange lighedspunkter, hvad livsfornødenhederne på land og hav angår, og har et godt kendskab til hinanden gennem et godt samarbejde gennem tiderne.

Thomas Petrussen